

Barnrättsbaserat beslutsunderlag

Rätt till likvärdiga villkor, jämlikhet och förbud mot diskriminering (artikel 2)						
Bidrar ärendet till likvärdiga villkor för barn? Gynnas vissa barn på andra barns bekostnad? Vilka barn riskerar att diskrimineras?						
Bidar ärendet till likvärdiga förutsättningar för alla barn?	Ja	Delvis	Nej	Vet inte	Inte relevant	Kommentarer
Oavsett ålder		X				Det regionala serviceprogrammet bidrar till att stärka serviceställen på landsbygden, men tillgängligheten för barn och unga beror på hur självständigt de kan förflytta sig. Yngre barn är beroende av vårdnadshavare.
Oavsett kön					X	
Oavsett könsidentitet/könsuttryck					X	
Oavsett sexuell läggning					X	
Oavsett funktionsnedsättning	X					Den fysiska tillgängligheten till serviceställen ska vara anpassad utifrån kraven i diskrimineringslagen, vilket är kopplat till näringsidkare och kommun.
Oavsett etnicitet, hudfärg och språk					X	
Oavsett religion eller politisk åskådning					X	
Oavsett socioekonomisk bakgrund		X				Det finns sämre förutsättningar för mindre serviceställen att göra lika fördelaktiga avtal för inköp än större aktörer. Högre varupriser ger negativ effekt för familjer med socioekonomisk utsatthet.
Oavsett bostadsort/postnummer			X			Mindre orter som saknar förutsättningar för ett kundunderlag kommer även fortsättningsvis att ha längre till servicefunktioner.
Sammanfattande kommentarer:						
De utmaningar som finns kring likvärdiga villkor är i mycket rotat i de geografiska förutsättningarna vilket det regionala serviceprogrammet till viss del försöker adressera men som i sig inte kan påverka alla strukturella faktorer.						

Barnets bästa (art. 3)
Vilka lagar och nationella styrdokument är relevanta i ärendet? Vad är bäst för barn enligt forskning och evidens, praxis i andra regioner, vår egen beprövade erfarenhet, samt på kort och lång sikt?
Relevanta lagkrav
Barnkonventionen ger barn rätt till goda förutsättningar för barnets utveckling (art. 6), hälsa (art. 24) och skydd mot att fara illa (art. 19). De har rätt till bästa uppnåeliga levnadsvillkor (art. 27).
Nationella styrdokument

Förordning 2002:84 Om stöd till kommersiell service. Metodstöd för regionala serviceprogram, 2021, Tillväxtverket Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021-2030, 2020, Regeringskansliet, SKR, Finansdepartementet och Klimat- och näringslivsdepartementet
Forskning och evidens
Nationella rapporter kring likvärdiga möjligheter för boende, arbete och välfärd i hela landet, Tillväxtverket
Praxis i andra regioner
Metodstöd för regionala serviceprogram, 2021, Tillväxtverket redovisar lärdomar och evidens som ingått i utvecklingen av det regionala serviceprogrammet.
Vår beprövade erfarenhet
Det nuvarande programmet togs över av regionen 2015. Servicefrågorna har arbetats in i ett bredare sammanhang. Samverkan med olika aktörer har varit viktig för delaktighet som bidrar till jämlik samhällsservice över kommungränserna, där även barns och ungas åsikter har inhämtats.
Barnets bästa på kort och lång sikt
Barnens bästa är att växa upp med välfungerande samhällsservice på landsbygden. Avsaknad av sådan samhällsservice kan upplevas negativt för barn och unga på kort sikt, och på lång sikt ha betydelse för om de väljer att själva bosätta sig på landsbygden.

Rätt till goda förutsättningar för en optimal utveckling (art. 6, 19 och 24)						
Bidrar ärendet till barns rätt till liv och överlevnad, samt goda förutsättningar för en optimal utveckling? Undviks negativ påverkan på (vissa) barns liv, överlevnad samt goda förutsättningar för en optimal utveckling?						
	Ja	Delvis	Nej	Vet inte	Inte relevant	Kommentarer
Rätt till liv och överlevnad					X	
Goda förutsättningar för optimal utveckling		X				Förutsättningarna för den sociala utvecklingen kan relateras till möjligheten att ha mötesplatser som möjliggör social samvaro med jämgamla.
Rätt till bästa uppnåeliga hälsa		X				Förutsättningar för att kunna hämta ut paket och mediciner samt köpa apoteksvaror påverkar hälsoaspekter.
Skydd mot att fara illa		X				Skyddsaspekterna handlar om att säkra upp trygga vägar, cykelbanor och transportsätt till och från serviceställena, inklusive frågor som belysning och snöröjning.
Sammanfattande kommentarer:						

Rätt till delaktighet och inflytande (art. 12)
Vad behöver vi förstå ur barnets perspektiv i ärendet?
Vad anser barn och unga är viktiga aspekter av samhällsservice?
Vilka barn har vi involverat/vilka barn har vi inte involverat? Hur har de varit delaktiga? Om de inte har varit delaktiga, förklara varför!
Enkät har skickats ut till alla elever som har skolskjuts. 670 elever som bor i mindre byar eller på landsbygden har valt att besvara enkäten.
Vilka för ärendet relevanta åsikter har berörda barn lyft fram?
Många av eleverna trivs i mindre byar eller på landsbygden, men saknar ofta möjligheter att ta sig till affärer, aktiviteter och vänner. När sådant saknas känner de sig isolerade och trivs mindre bra med att på i en mindre stad, i en by eller på landsbygden. En lanthandel/affär/centrum fungerar som en mötesplats för oss som bor där. Eleverna lyfter fram att en fungerande service vid lanthandeln/affären/centrum i byn är viktigt för dem. De vill att det ska gå att handla matvaror, hushållsvaror och godis, samt att det går att lämna och hämta post/paket. Det är även viktigt för dem att det går att tanka vid lanthandeln/affären/centrum i byn. Bristen på bra bussförbindelser, avsaknad av säkra cykelvägar, beroendet av föräldrar som skjutsar och begränsade möjligheter för eleverna att ta sig till serviceställen, vilket gör att många av dem känner sig strandsatta och isolerade. Eleverna vill ha trygga cykelvägar, speciellt vid vägar där det finns tung trafik. De önskar belysningar längst vägar och cykelbanor för ökad trygghet. Eleverna lyfter fram hur viktigt mötesplatser är för att kunna träffa andra barn och ungdomar och genomföra aktiviteter.

Andra rättigheter som berörs av ärendet:
☒ Rätt till bästa uppnåeliga hälsa, likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård (artikel 23, 24 och 39) ☐ Rätt till en trygg och säker uppväxt, skydd mot alla former av vanvård, försummelse, våld och övergrepp (art. 19, 32–40) ☐ Rätt till utbildning (artikel 23, 28 och 29) ☒ Rätt till social trygghet och skälig levnadsstandard (artikel 23, 26 och 27) ☒ Rätt till vila, lek, kultur och fritid (artikel 23 och 31) ☐ Rätt till information och demokratiska rättigheter (artikel 12, 13, 14, 15, 16, 17 och 23) ☐ Rättigheter som rör föräldraskap och omhändertagande (artikel 5, 7, 9, 18, 20, 21 och 25) ☒ Rättigheter kopplade till fungerande samhällsservice, samhällsplanering samt inom- och utomhusmiljö (art.12, 23, 24, 26, 27, 31 m.fl.) ☐ Rättigheter för barn från minoritetsgrupper, barn på flykt samt barn i asylprocessen (artikel 7, 8, 9, 10, 20, 22, 23 och 30)
Beskriv hur dessa rättigheter berör ärendet:
De rättigheter som berörs är rätten till hälsa (art. 24) utifrån möjlighet att hämta ut och köpa apoteksvaror på serviceställen. Rättigheter kring skälig levnadsstandard (art. 27) berör frågor om att barn från socioekonomiskt utsatta familjer ska kunna ha råd att köpa varor som säljs vid serviceställe, där det är viktigt att skapa goda förutsättningar för näringsidkare kring upphandling och avtal som ökar kundkretsens förutsättningar att ha råd med konsumtion. Rätten till lek, fritid och kultur (art. 31) hänger samman med goda förutsättningar för mötesplatser där barn kan träffa jämgamla och aktivera sig i fritids-, förenings- och kulturaktiviteter. Rättigheter kopplade till samhällsservice hänger bland annat samman med trygga och säkra förutsättningar att ta sig till och från, samt vistas vid serviceställen (art. 19, 34).

Slutsatser och rekommendationer	
Vilka negativa konsekvenser kan ärendet få för barn?	
För de barn som bor på de geografiska områdena i länet där serviceställen fortsatt har utmanande förutsättningar för att utvecklas skapas sämre förutsättningar än för de barn som bor i geografiska områden med mer gynnsamma förhållandet. Om serviceställen och mötesplatser för barn saknas påverkas barns livsförutsättningar negativt.	
Vilka positiva konsekvenser kan ärendet få för barn?	
För de barn som bor i områden som stärks av det regionala serviceprogrammet kommer insatser att ge positiva konsekvenser för barnen i form av stärkt samhällsservice som kan möta upp behovet av serviceställen för matvaror, transportmedel och mötesplatser.	
Beskriv vad som sammanfattningsvis är barnets bästa i relation till ärendet.	
Utifrån de faktorer som ett regionalt serviceprogram kan påverka innebär det regionala serviceprogrammet att barnets bästa tillgodoses enligt barnkonventionen för de barn som berörs. Förbättringar som påverkar närheten till samhällsservice och som underlättar tillgängligheten för barn och unga att ta sig dit är förenligt med barnets bästa.	